

*Автор: Пономаренко Н.М.,
вчитель української мови та літератури
Костянтинівської ЗОШ І-ІІ ст., Сарненського району*

Тема: Михайло Стельмах. Розповідь про письменника. «Гуси-лебеді летять» - автобіографічна повість про дитинство.

Ім'я уроку: Дива трапляються тільки в дитинстві.

Мета: ознайомити учнів із життєвим і творчим шляхом М.Стельмаха, з'ясувати особливості автобіографічної повісті «Гуси-лебеді летять»; розвивати естетичні смаки учнів, увагу, спостережливість, уміння творчо мислити, висловлювати свої думки, враження, виразно читати; виховувати любов до рідного краю, до батьків.

Цілі.

Учні знатимуть:

- основні факти з біографії М.Стельмаха;
- зміст виучуваного твору, його жанр;
- засоби виразного читання.

Учні вмітимуть:

- розповісти про письменника;
- переказувати уривки з повісті;
- розкрити зміст літературознавчого поняття автобіографічна повість;
- виразно читати уривки з повісті.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: портрет письменника, ілюстрації до твору.

Методи, прийоми, форми роботи: створення психологічного портрета письменника, бесіда, робота в парах, ПРЕС, виразне читання, «Мікрофон-2», вільне письмо, випереджувальні завдання.

Епіграф: В дитинстві відкриваєш материк,

Котрий назветься потім – Батьківщина.

Ліна Костенко

Перебіг уроку

I. Мотиваційний етап

1. З'ясування емоційної готовності.

- Запишіть, будь ласка, в зошит, щоб ви хотіли побажати сусіду по парті, вчителю, собі.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду й опорних знань.

Перегляд фрагменту фільму «Гуси-лебеді летять»

- Що ви відчули, переглянувши цей фрагмент?
- Як ви думаєте, чому я запропонувала переглянути фрагмент цього фільму?

II. Цілевизначення і планування

1. Повідомлення теми, імені, епіграфу уроку.

2. Робота в парах.

Вибір цілей уроку із загального переліку.

3. Колективне планування діяльності на уроці:

- Що і як ми будемо робити на уроці?

III. Опрацювання навчального матеріалу

1. Розповідь учнів про основні віхи та цікаві епізоди з життя М.Стельмаха.

- Що запам'ятали про Михайла Стельмаха?

2. Ознайомлення зі спогадами сучасників про М.Стельмаха.

3. Створення психологічного портрета письменника:

- Яким бачили М. Стельмаха оточуючі?

- Яким ви уявляєте його?

- У чому ви б хотіли бути схожі на письменника?

- Які риси характеру потрібно мати, щоб написати таку повість, як "Гуси-лебеді летять"?

4. Бесіда за змістом твору.

- Чи сподобався вам твір? Чим саме?

- Ваші враження після прочитання твору.

- Які запитання виникли під час читання?

(Учні підготували запитання на домашнє завдання на окремих аркушах, вивішують їх на дошку)

5. Теорія літератури

- З яким твором перегукується повість М.Стельмаха? У чому полягає схожість?

- Як називається такий твір?

(Автобіографічна повість – це твір, головним героєм якого є сам автор)

Довести методом «ПРЕС», що повість М.Стельмаха «Гуси-лебеді летять» – автобіографічний твір.

6. Виразне читання вступного епізоду повісті

(від початку твору і закінчуючи словами: «І покотилась туди моя стежина, мов клубочок»)

- Що означає прочитати виразно? Які засоби виразності ви знаєте?

- На початку уроку ви чули акторське виконання. Зараз ми спробуємо прочитати виразно текст, але ви не забуваєте про засоби виразності.

7. Бесіда за змістом прочитаного

- Чому, на вашу думку, повість починається саме цим спогадом?

- Що відчуває Михайлик? Чому його огортають і радість, і смуток?

- Опишіть словесно те, що оточує хлопчика: і на небі, і на землі.

- Які ж у сонця ключі?

- Що ви можете сказати про відносини між дідусем і маленьким Михайликом?

8. Робота зі змістом повісті:

- а) виразне читання за особами епізоду, який найбільше сподобався;

- б) робота з ілюстраціями до твору:

- Розгляньте ілюстрації до повісті «Гуси-лебеді летять». Які моменти повісті вони ілюструють?

- До якого з епізодів намалювали б ілюстрацію ви? Опишіть її.

9. Тлумачення змісту й функціональної ролі заголовка повісті.

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап.

1. Повернення до запитань:

- Чи знайшли ви відповіді на свої запитання?

2. «Вільне письмо»:

- Опишіть, що відчуваєте після сьогоднішнього уроку? Що схвилювало вас найбільше? Що запам'яталося?

3. «Мікрофон -2»

- Чи справдилися ваші очікування щодо сьогоднішнього уроку?
- На сьогоднішньому уроці я зрозумів... А тепер я хочу почути думку ...

4. Самооцінювання власної діяльності.

5.

Картка самооцінювання		
Я ...	Власна оцінка	Оцінка вчителя
працював в парі;		
покладав цілі;		
висловлював власну думку;		
виразно читав.		

V. Домашнє завдання.

Обов'язкове. Знайти в тексті повісті пейзажі, визначити їх функціональну роль.

Завдання на вибір. Підготувати малюнки і коментар до них на тему «Чаруюча краса природи очима Михайлика»; написати автобіографію в художньому стилі.